

نگارش: بهاره خرمی
کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی

مهراغیاه

زدو - صمغ فارسی Zedo

خواص دارویی و صنعتی زدو

خواص زدو شبیه صمغ عربی است اما زدو بیشتر مصرف صنعتی و صمغ عربی مصارف خوراکی دارد. $\times$ زدو اخلاط را قطع می‌کند و برای تحریک اشتها و خرد کردن سنگ مثانه مورد استفاده قرار می‌گیرد. مصارف صنعتی زدو بسیار متنوع است.

صمغ زدو در صنایع نساجی، آهار پارچه، کاغذسازی، چسب، لیتوگرافی، جواهرسازی و همچنین بسیاری از صنایع آرایشی و غذایی به کار می‌رود. این صمغ به عنوان عامل امولسیون کننده و سوسپانسیون کننده به همراه کتیرا و صمغ عربی در داروسازی به مصرف می‌رسد. همچنین به علت داشتن خاصیت چسبندگی در قرص‌سازی نیز کاربرد دارد.

بازار گیاه

سالانه حدود ۷۰۰ تن زدو در ایران تولید می‌شود، که از این میزان حدود ۴۰۰-۲۰۰ تن صادر می‌گردد. کشورهای اروپایی از مهم‌ترین خریداران این محصول هستند که صمغ زدو را در صنایع مختلف مصرف

زدو صمغی است شفاف که از درختان بادام کوهی، زردآلو، آلبالوی وحشی و... به دست می‌آید. اما عمده‌ی تولید صادراتی این گیاه مربوط به درخت بادام کوهی است. این صمغ را "صمغ فارسی" و یا در مواردی "صمغ شیرازی" می‌نامند.

درختچه‌های بادام کوهی در ایران در سیستان و بلوچستان، شیراز، کردستان، بختیاری، تهران، میانه و لرستان پراکنده شده‌اند. این نوع صمغ در مناطق گرمسیری بیشتر به دست می‌آید و رنگ آن در نواحی گرمسیر روشن‌تر از مناطق سردسیر است.

انواع زدو

صمغ زدو در رنگ‌های قرمز، زرد و نارنجی مشاهده می‌شود. این صمغ از نظر اندازه قطعات با اصطلاحات زیر خوانده می‌شود.

✿ زدو رو انباری: خرده‌های زدو که در اثر ضربه برای مجزا نمودن پوست ساقه از صمغ به وجود می‌آید و به اندازه‌ی ماش درشت می‌باشد.

✿ جوشی: خرده‌های صمغ ریزتر از زدو روانباری به این نام می‌باشد.

✿ شکری: از خرده‌های جوشی ریزتر بوده و مانند شکر می‌باشد.

✿ خاک سرمه‌ای یا نمدمالی: خاک بسیار نرمی است که در اثر لمس کردن مانند پودر است.

می‌کنند و در میان کشورهای اروپایی، فرانسه و آلمان خریداران عمده زدوی ایران هستند. در میان کشورهای عربی امارات، قطر و پاکستان واردکننده زدوی ایران می‌باشند. هند نیز در حجم‌های کم و به طور متناوب این محصول را از ایران خریداری می‌کند.

بر طبق آمار ۱۰ ساله‌ی اخیر، بیشترین میزان صادرات زدو با حدود هزار تن در سال ۱۳۷۸، به ارزش ۱۴۴ هزار ۵۶۵ دلار و کم‌ترین میزان صادرات سقز با حدود ۲۶ تن در سال ۱۳۸۱ می‌باشد.

✿ صمغ زدو از نظر خواص، بسیار با صمغ عربی شباهت دارد و متاسفانه در اصطلاحات تجاری صمغ زدو به نام صمغ عربی رایج شده است در صورتی که صمغ عربی از شیردهی خشک شده‌ی ساقه و شاخه‌های گیاهی به نام آکاسیا استحصال می‌شود. اما صمغی که از ایران تحت نام صمغ عربی صادر می‌شود، از درخت بادام کوهی استحصال می‌شود و در واقع "صمغ زدو، ZEDO" می‌باشد. لازم به توضیح است که صمغ عربی نیز محصول تجاری مهمی در کشورهای عربی نیست و دلیل این نامگذاری مصرف زیاد پزشکان قدیم عرب از این نوع صمغ است که به عنوان تسکین‌دهنده التهابات و خراش‌های پوستی و نرم‌کننده‌ی پوست به کار می‌رود. از دیگر خواص صمغ عربی عبارت است از: برطرف کننده درد سینه و صاف‌کننده صدا، قطع خونریزی، برطرف‌کننده التهابات رحم، ترمیم‌کننده سوختگی و مقوی بدن.

